

19.10.2015

Kunta- ja terveystieteiden
20.10.2015

Hallituksen esitys vuoden 2016 talous-
arvioksi (HE 30/2015 vp)

TURVAKOTIEN RAHOITUS JA PÄIHTEITÄ KÄYTTÄVIEN ÄITIEN HOIDON RAHOITUS

Turvakotien rahoitus

Laki valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle (1354/2014) on ollut voimassa 1.1.2015 lähtien. Käytettävissä oleva määräraha vuodelle 2015 on yhteensä 11.3 miljoonaa euroa. Lain voimaantuloon liittyi puolen vuoden siirtymäaika, joka tarkoitti sitä, että kunnat vastasivat edelleen akuutista kriisihoidosta turvakodeissa. Siirtymäajan jälkeen 1.7.2015 kunnilla on ollut mahdollisuus laskuttaa ostamistaan palveluista Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitosta (THL). THL toimii turvakotien rahoituslain toimenpanijana ja toiminnan kehittäjänä.

Lain siirtymäajalla THL valmisti valtionavustuspäätösmenettelyn, jossa ilmoitettiin haettavaksi turvakotipalvelun tuottajille määrärahaa toimintaansa tiettyin edellytyksin. THL teki kesäkuussa valtionapupäätöksen 19 turvakotipalvelun tuottajan kanssa toiminnan rahoituksesta 1.7.2015 alkaen vuoden loppuun. Turvakotipaikkoja on 114. Päätös tehtiin niiden turvakotipalvelun tuottajien kanssa, jotka parhaiten täyttivät lain ja asetuksen edellytykset.

Kunnat ovat siirtymäsäännöksen mukaisesti laskuttaneet THL:ää 15.10.2015 mennessä turvakotipaikoista maksamistaan korvauksista, mutta 2 miljoonaa vähemmän kuin alkuvuoden kuluksi arvioitiin. Tämä kuntien laskuttamatta jäänyt 2 miljoonaa jaetaan turvakodeille, jotka ovat vaikeuksissa turvakotiin kuntien ohjaamien asiakkaiden vähäisyyden vuoksi ja niille turvakodeille, jotka ovat pitäneet asiakkaita ylipaikoilla. Näin saadaan olemassa olevien turvakotien toiminta jatkumaan ja lisättyä turvakotipaikkojen määrää siellä missä on tarve lisäpaikkoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää vuodelle 2016 samaa suuruista määrärahasummaan kuin kuluvalle vuodelle eli 11.550 miljoonaa euroa. Vuosi 2016 on ensimmäinen kokovuosi, jolloin määräraha ohjataan suoraan valtionapuna turvakotien käyttöön. Kehyksissä 2017-2020 määrärahan nostoa esitetään vähitellen vuodesta 2017 lähtien 2 miljoonaa euroa/vuosi. Määrärahan lisäys vähitellen mahdollistaa vakaan ja suunnitellun turvakotipaikkojen lisäyksen koko maahan.

Päihteitä käyttävien äitien hoidon rahoitus

Päihdepalvelut kuten muutkin sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kuntien vastuulla. Päihdehuoltolain (41/1986) mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että päihdehuolto järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Valtio osallistuu näiden rahoittamiseen maksamalla osan kustannuksista (valtionosuudet). Vuoden 2011 kehyksiin hyväksyttiin 3 miljoonaa euroa kuntien laskennallisiin valtionosuuksiin otsikolla "päihdeäitien hoidon järjestäminen". Tällöin kokonaismäärä on 6 miljoonaa euroa, josta valtionosuus siis 3 miljoonaa ja kuntien osuus 3 miljoonaa euroa. Tämän valtion-

osuuden lisäyksen käyttöä ministeriö on ohjeistanut kirjeellä. Koska kysymys on siis valtionosuudesta, valtio ei voi taata, että kunnat käyttävät rahat juuri tähän toimintaan tai että kunnat tilaavat palvelut juuri tietyltä palveluntuottajalta. Esityksen perusteluissa mainitaan Ensi- ja turvakotien liiton ylläpitämät hoitolaitokset, joita RAY on toistaiseksi rahoittanut, mutta joiden rahoitus loppuu vähitellen, joten tämä hoito täytyy saada selkeämmin vakiinnutettua osaksi kunnallista sosiaali- ja terveydenhoitoa,

”Pidä kiinni” on Ensi- ja turvakotien liiton ylläpitämä valtakunnallinen erityistason hoitojärjestelmä päihdeongelmallisille odottaville äideille ja vauvaperheille. Se koostuu kuudesta päihdeongelmien hoitoon erikoistuneesta ensikodista ja seitsemästä avopalveluyksiköstä. Järjestelmässä kehitetystä kuntoutusmallista on saatu hyviä tuloksia ja sen vaikuttavuus on osoitettu ulkopuolisella arvioinnilla. Pidä kiinni -hoitojärjestelmän kokonaiskustannukset ovat noin 7,7 miljoonaa euroa vuodessa. Raha-automaattiyhdistys (RAY) on vuodesta 2010 lähtien supistanut toiminnan avustusta, koska se katsoo, että se ei voi rahoittaa kuntien vastuulla olevaa palvelutoimintaa. RAY avustus tälle toiminnalle oli 1,25 milj. euroa vuodelle 2012, 1,1 milj. euroa vuodelle 2013 ja 1,6, milj. euroa vuodelle 2014. Vuodelle 2015 RAY on myöntänyt 2,288 M€ (kohdennettu toiminta-avustus). RAY on vuodesta 1997 alkaen rahoittanut tätä toimintaa noin 27 miljoonalla eurolla.

Eduskunta on muutamana viime vuonna talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä lisännyt talousarvion momentille 33.03.63 (eräät erityishankkeet) määrärahan hoitojärjestelmän jatkuvuuden turvaamiseksi (2012 2 milj., 2013 1,5 milj., 2014 1,5 milj. ja 2015 1,5 milj.).

Heidi Manns-Haatanen
Neuvotteleva virkamies

